

EHEAROME2020

Rimski komunike

19. NOVEMBER 2020

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Edited within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:
<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Mi, ministri za visoko šolstvo, ki smo se srečali na spletu 19. novembra 2020, pozdravljamo dosežke, uresničene v 21 letih od podpisa Bolonjske deklaracije. Znova potrjujemo svojo zavezanost k oblikovanju bolj vključujočega, inovativnega, povezanega in odpornega evropskega visokošolskega prostora (EHEA).

Zahvaljujemo se Italiji za ključno vlogo, ki jo je odigrala pri pripravi in gostovanju konference ter njeni prilagoditvi izzivom pandemije covid-19.

Evropski visokošolski prostor predstavlja edinstveno sodelovanje, ki temelji na zaupanju in skupnem delu javnih organov in visokošolskih deležnikov pri opredelitvi in doseganju skupnih ciljev. Zahvaljujoč različnosti kultur, jezikov in okolij ter skupne zaveze kakovosti, preglednosti in mobilnosti, naši visokošolski sistemi zagotavljajo edinstvene priložnosti za izobraževanje, poučevanje, raziskovanje in inovacije.

Naše družbe se spoprijemajo s povsem novimi izzivi, povezanimi s širjenjem covid-19 po svetu in njegovimi posledicami. Pandemija nam je pokazala, kako soodvisni in ranljivi smo lahko. Postalo je jasno, da smo vsi del enega sveta, kjer je najpomembnejša človeška solidarnost. Zelo cenimo in prepoznavamo trud visokošolskih skupnosti pri spoprijemanju s temi izzivi in ponovno potrjujemo svojo odločenost, da bomo tudi v kriznih razmerah zagotovili kakovostno visokošolsko izobraževanje, ki bo izpolnjevalo vse izobraževalne cilje.

Odločeni smo, da bomo svojim visokošolskim zavodom omogočili sodelovanje s svojimi družbami pri reševanju številnih groženj svetovnemu miru, demokratičnim vrednotam, svobodi obveščanja, zdravju in blaginji – tudi tistim vrednotam, ki jih je pandemija ustvarila ali poslabšala. Zavezujemo se, da bomo nadaljevali in še okrepili naložbe v izobraževanje in s tem poskrbeli, da bodo imeli visokošolski zavodi ustrezna sredstva za razvoj rešitev v zdajšnji krizi, v času okrevanja po krizi in na splošno pri prehodu v zelena, trajnostna in odporna gospodarstva in družbe.

Zavzemamo se za premagovanje družbenih neenakosti, ki še vedno omejujejo doseganje popolnoma vključujočega evropskega visokošolskega prostora. Digitalizacija je med pandemijo covid-19 omogočila delovanje večini naših sistemov, čeprav so se zaradi povečane uporabe digitalnih sredstev pojavile nekatere omejitve. Visoko šolstvo mora s svojimi konsolidiranimi izkušnjami transnacionalnega in mednarodnega sodelovanja in raziskav prevzeti vodilno vlogo pri raziskovanju in svetovanju o tem, kako odpraviti in premagati te omejitve.

Z odločnostjo in optimizmom gledamo proti letu 2030. Prepričani smo, da bomo uspešni pri spodbujanju učinkovitejšega sodelovanja in tesnejšega dialoga med državami, visokošolskimi sistemi in ustanovami ter s širšo visokošolsko skupnostjo.

Z veseljem pozdravljamo San Marino kot novo članico evropskega visokošolskega prostora. Dogovorjeni časovni načrt bo opora San Marinu pri izvajanju njegovih zavez.

Naša vizija

Evropski visokošolski prostor naj bi bil prostor, kjer se lahko študenti, zaposleni in diplomanti **prosto gibljejo** zaradi študija, poučevanja in raziskovanja. **Evropski visokošolski prostor v naši viziji v celoti spoštuje temeljne vrednote visokega šolstva, demokracije in vladavine prava.** Spodbuja kreativnost, kritično razmišljanje, prosti pretok znanja in povečuje priložnosti, ki jih omogoča tehnološki razvoj za učenje in poučevanje na podlagi raziskav. Zagotavlja, da visokošolski sistemi vsem študentom zagotavljajo enake možnosti skladno z njihovimi zmožnostmi in željami. Zavedamo se, da bo za ta cilj treba sprejeti politike in izvedbene ukrepe v nacionalnih okvirih, od katerih bodo nekateri preseгли naše visokošolske sisteme in bodo vključevali uskladitev širših nacionalnih, ekonomskih, finančnih in socialnih strategij.

Da bi dosegli vizijo, se zavezuemo, da bomo do leta 2030 zgradili vključujoč, inovativen in povezan evropski visokošolski prostor, ki bo podpiral trajnostno, povezano in mirno Evropo:

- **vključujoč**, ker bo imel vsak študent enakopraven dostop do visokošolske izobrazbe in bo prejel popolno podporo pri dokončanju študija in usposabljanja;
- **inovativen**, ker bo uvedel nove in bolj usklajene metode in prakse učenja, poučevanja in ocenjevanja, tesno povezane z raziskovanjem;
- **povezan**, ker bodo naši skupni okviri in orodja še naprej lajšali in krepili mednarodno sodelovanje in reforme, izmenjavo znanja in mobilnost zaposlenih in študentov.

Visokošolski zavodi lahko spodbudijo velike spremembe: izboljšanje znanja, spretnosti in kompetenc študentov in družbe, da bodo lahko prispevali k trajnostnosti, varstvu okolja in drugim ključnim ciljem. Študente morajo pripraviti na to, da **postanejo dejavni, kritični in odgovorni državljani**, ob tem pa jim ponuditi priložnosti za vseživljenjsko učenje in jih podpreti pri njihovi družbeni vlogi.

Visoko šolstvo bo odigralo ključno vlogo pri **izpolnjevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov do leta 2030**. Zavezuemo se, da bomo podpirali svoje visokošolske zavode pri uresničevanju njihovih izobraževalnih, raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti za izpolnjevanje teh temeljnih globalnih ciljev in pri razporejanju virov ter s tem poskrbeli, da bodo naši visokošolski sistemi prispevali k **doseganju ciljev trajnostnega razvoja**. Prehod k podnebni nevtralnosti je bistvenega pomena za vse, študenti pa morajo biti pripravljeni na nova »zelena« delovna mesta in dejavnosti. Ponuditi jim je treba možnosti za izpopolnjevanje in prekvalificiranje v okviru vseživljenjskega učenja ter jim omogočiti razvoj in uporabo novih tehnologij in pristopov.

Kakovostno izobraževanje bo še naprej razpoznaven znak evropskega visokošolskega prostora. Odločno kulturo **akademske in znanstvene integritete**, ki preprečuje vse oblike akademskih goljufij in izkrivljanje znanstvene resnice, bodo podprli vse visokošolski zavodi in javni organi.

Temeljne vrednote

Ponovno potrjujemo svojo zavezanost spodbujanju in zaščiti **skupnih temeljnih vrednot v vsem evropskem visokoškolskem prostoru z okrepljenim političnim dialogom in sodelovanjem** kot nujno podlago za kakovostno učenje, poučevanje, raziskovanje in demokratične družbe. Zaveujemo se, da bomo zagovarjali institucionalno avtonomijo, akademsko svobodo in integriteto, sodelovanje študentov in zaposlenih pri upravljanju visokega šolstva ter javno odgovornost v povezavi z visokošolskim izobraževanjem.

Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prosimo, da razvije **okvir** za krepitev temeljnih vrednot evropskega visokošolskega prostora, ki bo spodbujal samorefleksijo, konstruktiven dialog in vzajemno učenje med pristojnimi nacionalnimi organi, visokoškolskimi zavodi in organizacijami, hkrati pa bo mogoče oceniti, koliko so te spoštovane in vključene v naše sisteme. Sprejemamo **definicijo akademske svobode** kot svobode akademskega osebja in študentov, da raziskujejo, poučujejo, se učijo in komunicirajo v družbi in z njo brez vmešavanja in strahu pred povračilnimi ukrepi ([priloga I](#)).

Ponovno potrjujemo svojo zavezanost spodbujanju etike, preglednosti in integritete pri izobraževanju, raziskavah in prek njih ter ugotavljamo, da Platforma Sveta Evrope za zagotavljanje etike, preglednosti in integritete pri izobraževanju (ETINED) ponuja možnost sodelovanja vsem članicam evropskega visokošolskega prostora, posvetovalnim članom in partnerjem, ki želijo doseči ta cilj.

Gradimo prihodnost

Vključujoči evropski visokoškolski prostor

Družbeno vključujoče visoko šolstvo ostaja v središču evropskega visokošolskega prostora in bo zahtevalo zagotavljanje priložnosti in podpore za pravično vključevanje posameznikov iz vseh delov družbe. Študenti iz različnih socialno-ekonomskih, poklicnih, kulturnih in izobraževalnih okolij morajo imeti možnost in orodja, da lahko kadar koli v življenju poiščejo in izkoristijo možnosti izobraževanja, ki jim najbolj koristijo.

Zaveujemo se krepitvi družbene vključenosti ter izboljšanju kakovosti izobraževanja, pri tem bomo v celoti izkoristili nove priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija. Ker so naše družbe vse bolj odvisne od inovativnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, moramo poskrbeti za spoštovanje etičnih standardov in človekovih pravic ter spodbujati vključevanje. Zavedamo se, da digitalizacija ne ponuja rešitev, ki ustrezajo vsem, in prosimo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da predlaga načine, s katerimi bi lahko vsi študenti izkoristili nove tehnologije.

Sprejemamo "**Načela in smernice za krepitev socialne razsežnosti visokega šolstva v evropskem visokoškolskem prostoru**" ([priloga II](#)), ki temeljijo na razširjenem razumevanju socialne razsežnosti, in se zaveujemo, da jih bomo uvedli v svoje sisteme. Vključili se bomo v obsežen politični dialog o tem, kako načela in smernice v celoti izvajati na nacionalni ravni. Svoje visokošolske zavode bomo podpirali pri vključevanju načel in smernic v njihovo institucionalno kulturo in temeljna poslanstva: učenje in poučevanje, raziskave in inovacije, kroženje znanja in ozaveščanje ter institucionalno upravljanje. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prosimo, da nam v letu 2024 poroča o korakih, ki so bili narejeni, in z njimi povezanimi nadzornimi ukrepi za zagotovitev nadaljnega spremljanja, temelječega na dokazih.

Zavedamo se pomena zaščite pravic študentov z zakonodajo in se zaveujemo se, da jih bomo razvijali in podpirali v svojih nacionalnih sistemih z namenskimi ukrepi in strukturami, kot so varuhi študentovih pravic, ali podobnimi rešitvami, ki že obstajajo v mnogih državah evropskega visokošolskega prostora. Zaveujemo se, da bomo v svojih državah in visokoškolskih sistemih poskrbeli za te strukture in bomo spodbujali sodelovanje v okviru Evropske mreže varuhov človekovih pravic v visokem šolstvu (ENOHE).

Inovativen evropski visokošolski prostor

Podpiramo svoje visokošolske zavode pri intenzivnejšem iskanju **rešitev za izzive, s katerimi se spoprijemajo naše družbe. Družbene, humanistične in ustvarjalne znanosti in umetnosti** morajo imeti še naprej ključno vlogo, dajati našemu življenju globino in nam pomagati pri razumevanju spreminjajočega se sveta in delovanja v njem. Naše visokošolski Zavodi morajo sodelovati s svojimi skupnostmi pri izvajanju vzajemno koristnih in družbeno odgovornih skupnih dejavnosti.

Za odziv na izzive in razvoj priložnosti, ki jih bo prineslo novo desetletje, bo treba **hitro posodobiti znanje, spretnosti in kompetence**. Visokošolski zavodi bodo še naprej povečevali ponudbo študijskih programov in uvajali inovacije glede vsebin in načinov podajanja znanja, s tem se bodo odzivali na naraščajoče potrebe po inovativnem in kritičnem razmišljanju, čustveni inteligenci, vodenju, skupinskem delu in sposobnostih za reševanje problemov ter podjetniškem vedenju.

Prožne in odprte učne poti, ki so del prvotne zamisli bolonjskega procesa, so pomembni vidiki **na študenta osredinjenega učenja** in po katerem je v naših družbah vedno večje povpraševanje. Številni visokošolski zavodi poleg celotnih študijskih programov ponujajo ali načrtujejo tudi manjše učne enote, ki omogočajo študentom, da razvijajo ali osvežijo svoje kulturne, poklicne in medpredmetne veščine in kompetence v različnih življenjskih obdobjih. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prosimo, da razišče, kako in koliko lahko naše ustanove te manjše in prožne enote, vključno s tistimi, ki omogočajo mikro kvalifikacije (micro credentials), opredelijo, razvijajo, izvajajo in prepoznajo z orodji evropskega visokošolskega prostora.

Sprejemamo "**Priporočila nacionalnim organom za izboljšanje učenja in poučevanja v visokošolskem izobraževanju v evropskem visokošolskem prostoru**" (*priloga III*) in se zavezujemo, da jim bomo sledili in podpirali visokošolske zavode pri nadaljnjem izvajanju na študenta osredinjenega učenja in poučevanja. Priporočila vključujejo izboljšano podporo za vse študente, učiteljsko in neučiteljsko osebje. Akademsko osebje, vključno z mlajšimi akademiki, zahteva stabilne zaposlitvene in poklicne možnosti, enako spoštovanje do poučevanja in raziskovanja, privlačne delovne razmere, dostop do sodobnega razvoja kadrov in priznanje njihovih dosežkov. V vseh teh pogledih bomo spodbujali dialog in sodelovanje pri učenju in poučevanju v svojih nacionalnih sistemih in na ravni evropskega visokošolskega prostora.

Zavezujemo se, da bomo podpirali svoje visokošolske zavode pri uporabi digitalnih tehnologij za učenje, poučevanje in ocenjevanje ter za akademsko komunikacijo in raziskovanje, ter pospeševali **razvoj digitalnih veščin in kompetenc za vse**. Zavezujemo se razvoju odprte znanosti in izobraževanja, da bi olajšali izmenjavo znanja in **gradiv z odprtimi licencami**, ki jih je mogoče preprosto deliti med visokošolske deležnike, ki jih lahko prilagodijo in predelajo za svoje potrebe.

Povezan evropski visokošolski prostor

Sodelovanje in mobilnost povezujeta naše sisteme in pospešujeta razvoj medkulturnih in jezikovnih kompetenc, širšega znanja in razumevanja tega sveta. Neposredni stiki in sinergije med našimi raznolikimi kulturami in visokoškolskimi sistemi z mobilnostjo osebja in študentov prispevajo k odličnosti in pomembnosti visokega šolstva v evropskem visokoškolskem prostoru, zato je postalo privlačno in konkurenčno v svetovnem merilu. Priznavamo pomembnost in prednosti fizične mobilnosti za študente, doktorske kandidate in zaposlene. Ne glede na trenutne težave, povezane s pandemijo covid-19, ponovno potrjujemo svoj cilj, da bi moralo vsaj **20 odstotkov diplomantov v evropskem visokoškolskem prostoru** izkusiti študij ali preživeti obdobje usposabljanja v tujini, in se **zavezujemo, da bomo vsem študentom omogočili pridobivanje mednarodnih in medkulturnih kompetenc z internacionalizacijo učnih načrtov** ali s sodelovanjem v **inovativnih mednarodnih okoljih v njihovih domačih ustanovah, in da bodo izkusili neko obliko mobilnosti** v fizični, digitalni (virtualni) ali kombinirani obliki.

Digitalne rešitve bodo omogočile varno, učinkovito in pregledno **izmenjavo podatkov**. Potrebni so skupni digitalni pristopi k izboljšanju prepoznavnosti, zagotavljanju kakovosti in mobilnosti. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prosimo, da opredeli trenutne in poišče nove rešitve za izboljšanje interoperabilnosti digitalnih sistemov in izmenjave študentskih in institucionalnih podatkov ob popolnem spoštovanju zasebnosti in varnosti ter ob upoštevanju izkušenj pobude za evropsko študentsko izkaznico in drugih pobud.

Poglobljeno sodelovanje med visokoškolskimi zavodi bo pomoč pri obravnavi zgoraj navedenih ciljev s skupnim poučevanjem in raziskovanjem. Prizadevali si bomo odpraviti ovire za sodelovanje na nacionalni ravni in vsem visokoškolskim zavodom v evropskem visokoškolskem prostoru omogočiti, da bodo imele od tega koristi. Zaveznitva, sklenjena v okviru pobude evropskih univerz, so pomembna pri raziskovanju globljega, obsežnejšega systemskega sodelovanja, ki je lahko koristno pri odkrivanju in premagovanju ovir za tesnejše transnacionalno sodelovanje visokoškolskih zavodov v prihodnosti.

Izvajanje

Seznanjeni smo z rezultati, opisanimi v **poročilu o izvajanju bolonjskega procesa** glede napredka v preteklih dveh desetletjih. Dosežki so izjemni. Kljub temu je potreben dodaten trud, da se zagotovijo trdni temelji evropskega visokošolskega prostora, ki bodo podpirali povezano, inovativno in vključujočo visokošolsko izobraževanje v naslednjem desetletju.

Pri izpolnjevanju svojih zavez pričakujemo nadaljnjo podporo programa Erasmus in drugih programov mobilnosti in sodelovanja.

Na ministrski konferenci v Parizu leta 2018 smo se odločili, da bomo posvetili posebno pozornost dokončanju izvajanja treh »**ključnih zavez**«, nujnih za delovanje evropskega visokošolskega prostora: ogrodje za priznavanje kvalifikacij in Evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS), Lizbonska konvencija o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in Priloga k diplomu ter zagotavljanje kakovosti skladno s Standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru.

Ponovno potrjujemo svojo odločenost, da bodo ključne zaveze v celoti izvedene. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa prosimo, da za to še naprej uporablja **metodo medsebojne podpore (peer support methods)**. Zavezuje se nadaljnjemu sodelovanju in prispevanju k tem prizadevanjem.

Zavezuje se, da bomo dokončali in nadalje razvijali **nacionalna ogrodja kvalifikacij**, ki bodo združljiva s **krovnim ogrođjem kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora (QF-EHEA)** in prosimo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da posodobi merila za samopotrjevanje, da bo vanje vključen močnejši element medsebojnega ocenjevanja (peer review) nacionalnih poročil. Pooblašamo **mrežo koordinatorjev za ogrodje kvalifikacij**, da nadaljuje svoje delo ter prispeva k nadaljnjemu razvoju QF-EHEA in samopotrjevanju nacionalnih ogrođij kvalifikacij.

Okrepili bomo izvajanje **Lizbonske konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij Sveta Evrope/ Unesca** in njena načela uporabili za kvalifikacije in obdobja študija zunaj evropskega visokošolskega prostora s skupnimi ocenjevalnimi merili in poročili v sodelovanju z Odborom Lizbonske konvencije o priznavanju ter mrežama ENIC in NARIC.

Zagotovili bomo **samodejno priznavanje akademskih kvalifikacij in obdobj študija v evropskem visokošolskem prostoru**, tako da se bodo lahko študenti, zaposleni in diplomanti prosto gibali za potrebe študija, poučevanja in raziskovanja. Izvedli bomo potrebne zakonodajne spremembe, da se na sistemski ravni zagotovi samodejno priznavanje kvalifikacij, pridobljenih v državah evropskega visokošolskega prostora, kjer zagotavljanje kakovosti deluje skladno z evropskimi standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti, in je vzpostavljeno popolnoma delujoče nacionalno ogrodje kvalifikacij. Spodbujamo tudi uporabo dogovorjenih in varnih sistemov digitalnega potrjevanja in komunikacije, kot je blokovna veriga, in nadaljnji razvoj zbirke podatkov o rezultatih zunanjega zagotavljanja kakovosti (DEQAR) za lažje samodejno prepoznavanje.

Zavezuje se, da bomo pregledali svojo zakonodajo, predpise in prakso, da bi zagotovili pravično priznavanje kvalifikacij beguncev, razseljenih oseb in oseb v situacijah, podobnih begunstvu, čeprav jih ni mogoče v celoti dokumentirati, skladno s členom VII Lizbonske konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij. Pozdravljamo **Evropski potni list kvalifikacij za begunce** in bomo podprli njegovo širšo uporabo v svojih sistemih.

Priznavamo napredek pri razvoju **sistemov za zagotavljanje kakovosti**, ki so usklajeni z evropskimi standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti, in se zavezuje, da bomo odstranili preostale ovire, vključno s tistimi, ki zadevajo čezmejno delovanje agencij, registriranih v Evropskem registru za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (EQAR), in uporabo Evropskega pristopa k zagotavljanju kakovosti skupnih programov. Zavezuje se, da bomo poskrbeli, da bodo dogovori o zunanjem zagotavljanju kakovosti vključevali transnacionalno visokošolsko izobraževanje v evropskem visokošolskem prostoru z enakimi standardi, kot veljajo za nacionalne določbe. Zaradi potrebe po večji prožnosti in odprtosti učnih poti, manjših učnih

enotah in večji sinergiji med visokoškolskimi zavodi spodbujamo **uporabo evropskih standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti, ki je usmerjeno k izboljšanju za podporo inovacij v visokem šolstvu, in zagotavljanje njihove kakovosti.**

Zavezujemo se krepitvi sodelovanja z **evropskim raziskovalnim prostorom**. Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pozivamo, da tesno sodeluje z evropskim raziskovalnim prostorom in Odborom za evropski raziskovalni prostor in inovacije (ERAC), da bi se izboljšale sinergije in usklajenost med politikami izobraževanja, raziskav in inovacij. Poudarek bo med drugim na razvoju učenja, ki temelji na raziskavah, zagotavljanju akademske in znanstvene svobode ter prispevanju k doseganju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

Zavezujemo se **izgradnji tesneje povezane in trajnostne visokošolske skupnosti**, ki spodbuja vključenost, komunikacijo, sodelovanje in solidarnost, kar je nujno za **aktualnost in odličnost evropskega visokošolskega prostora v prihodnosti**. Da bi dosegli zastavljeno, se zavezujemo, da bomo nacionalne visokošolske sektorje obveščali o razvoju evropskega visokošolskega prostora, jih vključevali v njegov razvoj in tesno sodelovali s študentskimi in visokoškolskimi združenji ter mrežami za razvoj in izvajanje nacionalnih reform. Zavedamo se pomembnosti obsežnih posvetovanj za določitev prednostnih nalog za prihodnost evropskega visokošolskega prostora in prosimo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da organizira dogodke evropskega visokošolskega prostora, kot so **transnacionalni seminarji, delavnice in predstavitve**, ki vključujejo širšo visokoškolsko skupnost (študente, akademsko osebje in zunanje deležnike), za razpravo o trenutnih in prihodnjih ciljih in preučevanje načinov sodelovanja pri njihovem doseganju.

Evropski visokošolski prostor v globalnem okolju

Čeprav pandemija covid-19 onemogoča izvedbo globalnega političnega foruma, kot je bil predviden, nas veseli, da konferenca vključuje globalno zasedanje. Ponovno se zavzemamo za mednarodni dialog o visokošolskih vrednotah, politikah in reformah, pri tem se opiramo na izkušnje evropskega visokošolskega prostora in izkušnje z drugih področij, ter prosimo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da v prihajajočem delovnem obdobju še naprej razvija in krepi globalni dialog.

Pozdravljamo sprejetje **globalne konvencije Unesca o priznavanju visokošolskih kvalifikacij in se zavezujemo, da jo bomo nemudoma ratificirali** in s tem olajšali pravično priznavanje kvalifikacij in obdobj študija zunaj evropskega visokošolskega prostora z uporabo meril ocenjevanja in poročil, ki so skladna z Lizbonsko konvencijo o priznavanju visokošolskih kvalifikacij.

Cenimo vključitev globalnih vrednot raznolikosti ter družbene in državljske odgovornosti v **Magno Charto Universitatum**, ki je bila pred kratkim posodobljena.

Sklep

Skupino za spremljanje bolonjskega procesa pozivamo, da obravnava ukrepe in prednostne naloge v naslednjem desetletju s splošnim namenom oblikovanja **evropskega visokošolskega prostora, ki bo izpolnil našo vizijo in dosegel cilje do leta 2030**. Za konferenco leta 2024 pooblašamo Skupino za spremljanje bolonjskega procesa, da pripravi poročilo o izvajanju dogovorjenih zavez in v njem oceni njihov napredek.

Hvaležno sprejemamo ponudbo Albanije, da leta 2024 gosti naslednjo ministrsko konferenco evropskega visokošolskega prostora in globalni politični forum.

Priloge

- **Priloga I** k Rimskemu komunikeju: Izjava o akademski svobodi
- **Priloga II** k Rimskemu komunikeju: Načela in smernice za krepitev socialne razsežnosti visokega šolstva v evropskem visokošolskem prostoru
- **Priloga III** k Rimskemu komunikeju: Priporočila nacionalnim organom za izboljšanje visokošolskega učenja in poučevanja v evropskem visokošolskem prostoru

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

